

Sygn. akt: I C 340/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Jakubiec

Protokolant: Katarzyna Radek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 sierpnia 2013 roku w Lublinie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

przeciwko J. C. (1), M. C. i J. C. (2)

o zapłatę

I. uchyla nakaz zapłaty z dnia 11 kwietnia 2012 r. wydany przez Sąd okręgowy w Lublinie w sprawie I Nc 88/12 w części obejmującej zasądzone nakazem odsetki ustawowe za okres od dnia 5 kwietnia 2012 r. do dnia 16 kwietnia 2012 r. i w tej części oddala powództwo;

II. w pozostałej części nakaz zapłaty utrzymuje w mocy;

III. nieuiszczone koszty sądowe przejmują na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt I C 340/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 kwietnia 2012 r. (...) Spółka z o.o. w P. wniosła o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwani J. C. (1), M. C. i J. C. (2) mają zapłacić powódce solidarnie kwotę 45.240 USD z ustawowymi odsetkami od dnia 5 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz koszty procesu.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że jest w posiadaniu weksla wystawionego przez pozwanego J. C. (1), a poręczonego przez pozwanych M. C. i J. C. (2). Pozwani wezwani do zapłaty sumy wekslowej nie zaspokoiili powódki, wobec czego pozew stał się konieczny.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 11 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Lublinie orzekł, że pozwani J. C. (1), M. C. i J. C. (2) mają zapłacić powódce solidarnie kwotę 45.240 USD z ustawowymi odsetkami od dnia 5 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz koszty postępowania w kwocie 5.371 zł.

Pozwani wnieśli w terminie zarzuty od nakazu zapłaty. Zaskarżyli nakaz w całości i wnieśli o jego uchylenie i oddalenie powództwa oraz zasądzenie na ich rzecz od powódki kosztów procesu.

Pozwani przyznali, że weksel przedstawiony przez powódkę został przez nich podpisany, zarzucili jednak, że powódka uzupełniła go niezgodnie z deklaracją wekslową. Podnieśli zarzut co do treści weksla oparty na twierdzeniu, że zawiera on sformułowania wzajemnie sprzeczne, bowiem oznaczono go jako weksel własny, a jednocześnie użyto w tekście określenia „zapłaci”, które wskazuje na weksel trasowany.

Co do stosunku podstawowego łączącego powódkę z pozwanym J. C. (1), pozwani podnieśli, że:

- powództwo jest przedwczesne, gdyż powódka nie przedstawiła weksla do zapłaty żadnemu z pozwanych, co powoduje, że suma wekslowa nie jest wymagalna,
- roszczenie objęte pozwem nie istnieje, bowiem pozwany J. C. (1) zapłacił zobowiązania względem innych podmiotów, w wyniku czego zobowiązanie wygasło.

W piśmie procesowym z dnia 3 września 2012 r., stanowiącym odpowiedź na zarzuty od nakazu zapłaty powódka podniosła, że zarzuty są niezasadne. Powódka nie zgodziła się z zarzutem dotyczącym tekstu weksla, wskazała że jego prawidłowa wykładnia prowadzi do wniosku, że jest to weksel własny. Co do zarzutu nieprzedstawienia weksla do zapłaty powódka wskazała, że pozwani zostali wezwani przedprocesowo do wykupienia weksla, a nadto brak przedstawienia weksla dłużnikom nie czyni roszczenia przedwczesnym, lecz ma ten skutek, że opóźnienie dłużników następuje dopiero po należytych wezwaniach do zapłaty sumy wekslowej. Zarzuty dotyczące stosunku podstawowego powódka uznała za niezasadne i nieudowodnione.

W piśmie procesowym z dnia 10 września 2012 r. (k. 93) pozwani oświadczyli, że zobowiązanie objęte pozwem nie istnieje, bowiem pozwany J. C. (1) w ramach współpracy z powodową Spółką zapłacił w imieniu powoda kwoty: 8.651 USD, 9.800 USD, 6.877,02 zł i 27.000 zł, co zostało uzgodnione pomiędzy stronami i miało na celu zmniejszenie zadłużenia pozwanego w stosunku do Spółki. Na dowód spełnienia świadczeń pozwani przedstawili potwierdzenia przelewów i faktury.

Powodowa Spółka zaprzeczyła prawdziwość twierdzeń pozwanego, zgłosiła zarzut co do spóźnionego zgłoszenia przez pozwanych dowodów z dokumentów.

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska. Powodowa Spółka popierała powództwo, wносиła o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty, pozwani nie uznawali powództwa, wносили o uchylenie nakazu zapłaty i jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

J. C. (1) w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej współpracował z (...) Spółką z o.o. w P.. (okoliczność bezsporna)

W ramach tej działalności gospodarczej J. C. (1) zawarł w dniu 1 kwietnia 2010 r. z (...) Spółką z o.o. w P. umowę dostawy. Zabezpieczeniem wykonania przez J. C. (1) wynikających z umowy roszczeń (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. był zgodnie z porozumieniem wekslowym weksel in blanco podpisany i wręczony kontrahentowi przez J. C. (1). Poręczycielami na wekslu byli M. C. i J. C. (2). Zgodnie z porozumieniem (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością mogła uzupełnić weksel w przypadku powstania po jej stronie roszczeń z tytułu niewykonania umowy. Wierzyciel mógł wypełnić weksel przez wpisanie sumy wekslowej, daty wystawienia, miejsca i daty płatności. (okoliczność bezsporna, deklaracja wekslowa k. 113, weksel zeznania przedstawiciela powódki złożone w dniu 26 czerwca 2013 r. – protokół elektroniczny k. 146)

J. C. (1) nie wykonał wynikającego z umowy zobowiązania względem (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i nie zapłacił należnej Spółce kwoty 45.240 USD. (zeznania przedstawiciela powódki złożone w dniu 26 czerwca 2013 r. – protokół elektroniczny k. 146)

Pismem z dnia 26 stycznia 2012 r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wezwała J., M. i J.C. do zapłaty kwoty 45.240 USD informując, że w barku zapłaty zostanie wypełniony weksel in blanco wystawiony przez J. C. (1), a poręczony przez M. i J. C. (2). (bezsporne, pismo z dowodem nadania k. 5)

W dniu 2 kwietnia 2012 r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. wypełniła weksel in blanco na kwotę 45.240 USD z terminem płatności 13 kwietnia 2012 r. (okoliczność bezsporna, weksel)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie powołanych dowodów z dokumentów prywatnych, których autentyczność nie była kwestionowana.

Ustalony w sprawie stan faktyczny był bezsporny, za wyjątkiem faktu spełnienia przez pozwanego świadczenia objętego pozwem. Pozwani nie kwestionowali faktu zawarcia umowy, ani prawdziwości twierdzeń strony powodowej co do wystawienia weksla i zasad jego wypełnienia. Zgłaszali zarzut spełnienia świadczenia, który nie został udowodniony, zaś ciężar dowodu obciążał pozwanych, o czym będzie mowa niżej.

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2013 r. Sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanych co do dowodów z dokumentów jako spóźnione i nieistotne dla rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z dyspozycją art. 495 § 3 kpc w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 233, poz. 1381), który to przepis ma zastosowanie w sprawie z uwagi na zasadę określoną w art. 9 ust. 1 ustawy nowelizującej Kodeks okoliczności faktyczne, zarzuty i wnioski dowodowe niezgłoszone w pozwie albo w piśmie zawierającym zarzuty od nakazu zapłaty mogą być rozpoznawane jedynie wtedy, gdy strona wykaze, że nie mogła z nich skorzystać wcześniej lub gdy potrzeba ich powołania wynikła później. Powód może powołać nowe fakty i dowody w terminie tygodnia od dnia doręczenia mu pisma pozwanego zawierającego zarzuty. Potrzeba powołania okoliczności faktycznych i wniosków dowodowych zgłoszonych przez stronę pozwaną po upływie zakreślonego przez wskazany przepis terminu nie została uzasadniona. Zatem już z tego powodu nie mogły one zostać przez Sąd rozpoznane.

Wnioski dowodowe zgłoszone przez pozwanych po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty ewidentnie mogły być zgłoszone już w zarzutach. Pozwani nie wykazali braku możliwości ich wcześniejszego zgłoszenia, zatem podlegały one oddaleniu.

Pozostaje zatem skupić się na okolicznościach podniesionych przez pełnomocnika pozwanych w zarzutach od nakazu zapłaty.

Stosownie do dyspozycji art. 496 kpc, w razie prawidłowego wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, po przeprowadzeniu rozprawy Sąd wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem pozew odrzuca lub postępowanie umarza. .

Przed ustosunkowaniem się do poszczególnych zarzutów konieczne jest kilka uwag o charakterze ogólnym.

Tytułem wstępu należy wskazać, iż w wypadku wystawienia weksla mającego na celu zabezpieczenie wierzytelności, a takim jest bez wątpienia weksel wystawiony przez pozwanego, zobowiązanie cywilne wystawcy nie wygasa, lecz istnieje nadal. Wskutek tego wierzycielowi przysługuje, obok roszczenia pierwotnego wynikającego ze stosunku cywilnoprawnego, nowe roszczenie oparte na wekslu. Jednak przedmiot obu roszczeń jest ten sam i zaspokojenie wierzyciela następuje tylko raz, przy czym z chwilą zaspokojenia wygasa zobowiązanie dłużnika i wierzyciel powinien zwrócić mu weksel. Jeśliby dochodził wierzytelności wekslowej, to spotkałby się z zarzutem, że wierzytelność, na której zabezpieczenie został wystawiony weksel, nie istnieje, a zatem zobowiązanie wekslowe także wygasło (podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 31 maja 2001 r., V CKN 264/00, Lex nr 52788, teza pierwsza).

W przypadku weksla gwarancyjnego jego charakter abstrakcyjny ulega więc ograniczeniom. Skutki procesowe przejawiają się natomiast w tym, iż w postępowaniu zainicjowanym wniesieniem zarzutów od nakazu zapłaty badanie zasadności roszczenia przenosi się z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Strony mogą zatem powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego, nawet jeżeli okaże się, że

roszczenie wekslowe powoda nie istnieje (podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 marca 1997 r., I CKN 48/97, OSNC 1997/9/124).

Z chwilą wręczenia weksła in blanco dochodzi między wydającym a odbiorcą do zawarcia umowy skierowanej na powstanie zobowiązania wekslowego. Zobowiązanie to i odpowiadająca mu wierzytelność wekslowa powstają jednak dopiero po uzupełnieniu dokumentu przez upoważnioną osobę o elementy niezbędne do uznania dokumentu za weksel własny lub trasowany. Dopóki to nie nastąpi, można mówić jedynie o przyszłym zobowiązaniu oraz o przyszłej wierzytelności z weksła in blanco. Przy czym, ziszczenie się warunku w postaci uzupełnienia weksła in blanco (chodzi tu nie o warunek w rozumieniu art. 89 k.c., lecz o tzw. *conditio iuris*) działa z mocą wsteczną, tj., odnosi skutek już od chwili wydania go odbiorcy.

O rozmiarze odpowiedzialności z weksła in blanco decyduje z jednej strony jego treść po uzupełnieniu, z drugiej zaś, w myśl art. 10 Prawa wekslowego, treść porozumienia wekslowego.

Nie ulega wątpliwości, że weksel, którego dotyczy niniejsze postępowanie w chwili wystawienia był weksem in blanco o charakterze gwarancyjnym. Zabezpieczał przyszłe roszczenia powódki, mogące wyniknąć z zawieranej z wystawcą weksła umowy. Wystawcy weksła mogą zatem podnosić, obok zarzutów dotyczących istnienia samego zobowiązanie wekslowego, także zarzut wypełnienia weksła niezgodnie z deklaracją wekslową.

Uprawnienie to nie rzutuje jednak w ocenie Sądu na pozycję procesową obu stron, w szczególności nie osłabia silnej, w postępowaniu nakazowym, pozycji powoda. Sąd Okręgowy w obecnym składzie w całej rozciągłości podziela pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu (wyrok z dnia 13 lipca 2005 roku, sygn. akt I ACa 23/05, LEX 175166), zgodnie z którym możliwość podniesienia zarzutów ze stosunku podstawowego nie oznacza, że w takim przypadku proces o zapłatę weksła przestaje mieć charakter tzw. procesu "wekslowego". Podniesienie przez dłużnika wekslowego zarzutów ze stosunku podstawowego (porozumienia wekslowego) nie powoduje bowiem utraty przez posiadacza weksła formalnej i materialnej legitymacji wekslowej. W dalszym ciągu zatem to na dłużniku wekslowym ciąży obowiązek udowodnienia, że weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem (art. 6 kc). Nie ma podstaw, aby ciężar dowodzenia okoliczności ze stosunku podstawowego uzasadniających uzupełnienie weksła, przerzucać na wierzyciela wekslowego. Tym bardziej okoliczności takie nie powinny być badane przez Sąd z urzędu.

W judykaturze nie jest kwestionowany pogląd, że w procesie toczącym się po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty dopuszczalne jest powoływanie się na podstawę faktyczną i prawną wynikającą z łączącego strony stosunku prawnego, w związku z którym został wystawiony weksel gwarancyjny (tak: uchwała SN z dnia 7 stycznia 1967 r. III CZP 19/66, publ. OSNCP 1968, z. 5, poz. 79 i uchwała Połączonych Izb: Cywilnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych SN z dnia 24 kwietnia 1972 r. III PZP, publ. OSNCP 1973, z. 5, poz. 72, wyrok SN z dnia 14 marca 1997 r. I CKN 48/97 publ. OSNC 1997, Nr 9, poz. 124). Przy czym Sąd nie ma obowiązku badania tego stosunku działając z urzędu, ale w zakresie, który wynika z twierdzeń procesowych stron (por. wyrok SN z dnia 24 października 2000 r. V CKN 136/00, publ. OSNC 2001, Nr 6, poz.89).

Nie budzi również wątpliwości, że w procesie wekslowym do dłużnika wekslowego należy wykazanie, iż weksel in blanco został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem, wierzyciel bowiem przedstawia dowód istnienia zobowiązania w postaci weksła (tak m.in. SN z dnia 24 października 1962 r. 2 CR 976/61, publ. OSNCP 1964, Nr 2, poz. 27, orzeczenie SN z 2 maja 1930 r. – II C 97/30, RPES 1930, s.201; orzeczenie SN z 24.10.1962 r. - 2 CR 976/61, OSN 1964, poz. 27; orzeczenie SN z 28.10.1963 r. – II CR 249/63, OSN 1965, poz. 208; orzeczenie SN z 24.02.1928 r. – I C 273/27, Zb.Orzec. SN 1928, poz. 27)

Jako pierwszym należy zająć się zarzutem istnienia braku formalnego weksła – sprzeczności polegającej na użyciu formy „zapłaci” właściwej dla weksła trasowanego, podczas gdy przedstawiony przez powoda weksel jako własny powinien zawierać przyrzeczenie „zapłaci”. Zgodnie z art. 101 pkt. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe (Dz.U. z 1936 roku, nr 37, poz. 282) weksel własny zawiera m.in. przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej.

Wykładnia treści zobowiązania wekslowego dokonana na podstawie treści weksła prowadzi do jednoznacznego wniosku, że weksel złożony przez powoda nie jest wekslem trasowanym lecz własnym, gdyż nie wymienia osoby trasata (art. 2 w zw. z art. 1 pkt 3 pr. wekslowego). Na poparcie takiej oceny wystarczy przywołać **wyrok** Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 1998 r. (I CKN 431/97), zgodnie z którym: „Wykładnia tekstu weksła sporządzonego na formularzu, w którym do wyrazu "zapłać..." nie dodano końcówki fleksyjnej, pozwala na ustalenie - w sytuacji, gdy w wekslu nie wymieniono osoby trasata - że weksel ten ma charakter weksła własnego, zawierającego bezwarunkowe przyrzeczenie wystawcy zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej.”

Przechodząc do oceny zarzutów zmierzających do wykazania nieistnienia zobowiązania ze stosunku podstawowego, stwierdzić należy, że ich zasadność nie została przez pozwanych wykazana.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwani nie zgłosili żadnych wniosków dowodowych poza dowodem z ich zeznań, który nie został przeprowadzony z powodu ich niestawiennictwa na rozprawie. Wnioski dowodowe zgłoszone później zostały oddalone jako spóźnione, a nadto zauważyć należy, że powołane przez pozwanych dokumenty nie były wiarygodnym dowodem zaspokojenia wierzytelności powódki.

Co do zarzutu zmierzającego do wykazania, że powództwo jest przedwczesne, z uwagi na brak przedstawienia dłużnikowi weksła do zapłaty, Sąd uznał, że jest on niezasadny w tym sensie, że nie może prowadzić do oddalenia powództwa jako przedwczesne. Skoro jednak przepis art. 38 prawa wekslowego wymaga przedstawienia weksła dłużnikowi, to brak dowodu dokonania tej czynności przez powódkę przed wytoczeniem powództwa ma znaczenie prawne. Zgodzić się jednak należy z powódką, że przedstawienie weksła do zapłaty nie jest warunkiem powstania roszczenia, zaś brak takiego przedstawienia ma ten skutek, że odsetki za zwłokę nie obciążają wystawcy od dnia płatności wskazanego na wekslu. Sąd podziela w tym względzie stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 2 października 2003 r. (V CK 241/2002).

Skoro powódka nie udowodniła, ani nie twierdziła nawet, że przed wytoczeniem powództwa przedstawiła pozwanym weksel do zapłaty, a dodatkowo zestawienie dat wypełnienia weksła i wytoczenia powództwa wskazuje, że przedprocesowe wezwanie do wykupienia weksła nie było, uznać należało, że roszczenie stało się wymagalne dopiero w dniu doręczenia pozwanym nakazu zapłaty wraz z pozwem i załącznikami. Z tą datą pozwani uzyskali możliwość zapoznania się z wekslem złożonym do akt. Nakaz zapłaty doręczono pozwanym w dniu 16 kwietnia 2012 r., zatem odsetki od sumy wekslowej należą się powódce od dnia następnego.

Roszczenie dochodzone pozwem jest zatem zasadne w stosunku do pozwanego J. C. (1) na podstawie art. art. 47 w zw. z art 103 i art. 10 pr. wekslowego i art. 535 i nast. kc. Postawą zasądzenia sumy wekslowej od poręczycieli był art. 32 zd. 1 w zw. z art. 28 zd. 1 i art. 104 zd. 1 prawa wekslowego. Zgodnie z tym przepisem poręczyciel odpowiada tak samo jak ten, za kogo poręczył.

Podstawą orzeczenia o solidarnej odpowiedzialności obu pozwanych był natomiast art. 47 prawa wekslowego, z którego wynika, iż wszyscy dłużnicy weksłowi (w tym wystawca i poręczyciel) odpowiadają za zapłatę weksła solidarnie.

Z podanych względów i na podstawie powołanych przepisów Sąd orzekł jak w wyroku.